



เมื่อเครือข่าย เกษตรกร บ้านคลองใหญ่

จะลุกขึ้นสู้กับปัญหาหนี้สินด้วยลำแข้งของตัวเอง

เช้าตรู่เวลา 07.00 น. ล้อรถเริ่มหมุนเพื่อมุ่งสู่อ.หั่นคา จ.ชัยนาท การออกเดินทางตั้งแต่เช้าเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของการจราจรในเมืองที่ติดขัด รถวิ่งออกยังนอกเมืองความรู้สึกสดชื่นได้เกิดขึ้นอย่างบอกไม่ถูก ด้วยหลังจากค่าคืนที่ผ่านมาฝนได้ตกลงมาทำให้ช่วยคลายร้อนอบอ้าวไปได้มาก ตลอดระยะทางทิวทัศน์ 2 ข้างทาง ทุ่งนาเขียวชะอุ่ม มองไปทางไหนก็รู้สึกสบายตา ผู้เขียนจึงได้เก็บภาพบรรยากาศท้องทุ่งนาอันเขียวชอุ่มมาฝาก



เดินทางมากกว่า 2 ชั่วโมง บนถนนอันคดเคี้ยวเรียบคลองชลประทาน ทีมงาน สว.สก.ก็มาถึงจุดหมายและได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจาก คุณสวัสดิ์แสงตะคร้อ ประธานกรรมการกองทุน

ฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มองค์กรเกษตรกรบ้านคลองใหญ่ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่เกิดจากการร่วมตัวของเกษตรกรที่ประสบปัญหาการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตพื้นที่ 12 ตำบล คือ ไพรนกงุง,หนองน้อย, หนองแขง, สุขเดือนห้า, บ้านเข็ญ, เต็นใหญ่, เนินขาม, นางลือ, สามง่าม, กระบอกระเตี้ย, หัวขุง และมะขามแต้ว มีสมาชิกจำนวน 130 ครัวเรือน สมาชิกกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์และทำการเกษตร สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ วัว ควาย แพะ เป็ด และไก่



บรรยากาศสองข้างทางระหว่างเดินทาง

พืชเศรษฐกิจที่สมาชิกนิยมปลูกกันมากคือ ข้าว และอ้อย ทางกลุ่มมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันคือ ทุกวันที่ 1 ของเดือนสมาชิกจะต้องมาประชุมร่วมกัน และสมาชิกทุกคนต้องออมเงินวันละ 1 บาท เพื่อเป็นเงินออมของกลุ่ม โดยทางกลุ่มจะนำเงินออมดังกล่าวบางส่วนไปซื้ออ้าวเพื่อเป็นสินทรัพย์ร่วมกันของกลุ่มสมาชิก ซึ่งการซื้ออ้าวมาเลี้ยงนั้นจะได้ผลกำไรจากการเพิ่มขึ้นของลูกอ้าวที่คลอดออกมาและการนำมูลอ้าวมาทำปุ๋ยชีวภาพ และที่เห็นผลในตอนนี้คือทางกลุ่มได้ทำการถ่ายโอนหนี้สินของสมาชิกจากสถาบันการเงินแล้ว 59 ราย รอกการโอนหนี้อีก 70 ราย ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรเริ่มจะมีทิศทางที่ดีขึ้น



คุณสวิต ประธานฯ ได้เล่าถึงสาเหตุที่ได้ร่วมกันตั้งเป็นกองทุนพื้นฟูนั้นเพราะความล้มเหลวในการส่งเสริมของภาครัฐ นโยบายรัฐที่ส่งเสริมให้ทำนาปีละ 2-3 ครั้ง ทำให้ชาวนามีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลงที่มีราคา



คุณสวิต แสงตะคร้อ



บรรยากาศที่เป็นกันเองในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

แพงมาก ต้องนำเอาที่ดินไปค้ำประกัน กับ ธนาคาร, ธ.ก.ส. หรือแม่กระทั่ง ต้องไปกู้ที่สหกรณ์ จนบางรายที่ดินถูกยึดต้องเช่าที่ดินทำกิน ส่งผลให้เป็นหนี้สินมากมาย ทางกลุ่มเกษตรกร จึงได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนในลักษณะที่เป็นโรงเรียนง่ายๆ ภายในสวนมะพร้าวอันร่มรื่นมีผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 100 คน มีผู้ให้ความสนใจทุกกลุ่มอายุ ทั้งเด็กเล็กแดงตามพ่อแม่มา วัยรุ่นหนุ่มสาว ไปจนถึงคุณตาคุณยาย ที่ไม่น่าเชื่อว่าจะยังทำไร่ทำนาไหวอยู่ การประชุมไม่มีพิธีรีตองอะไรมากมาย

จากการที่ได้ร่วมเวทีทำให้เราทราบสาเหตุของสมาชิกกองทุนมีอยู่หลายสาเหตุซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดแคลนพื้นที่ในการประกอบอาชีพ โดยในปัจจุบันนี้ กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่เช่าพื้นที่จากนายทุนในการประกอบอาชีพ ปัญหาที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำ ไม่เพียงพอในการทำการเกษตร และที่น่าเป็นห่วงที่สุดคงเป็นปัญหาในเรื่องของต้นทุนการผลิต ทั้งในด้านการจ้างรถไถนา รถเกี่ยว ซึ่งต้องใช้ต้นทุนค่อนข้างสูง อีกทั้งวัชพืช แมลงศัตรูพืช และโรคพืช ที่ทำให้ต้องมีการใช้ยากำจัดศัตรูพืชและยาฆ่าแมลงในปริมาณสูง ประกอบกับ ปุ๋ย ยา ที่มีราคาแพง ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนต่อหน่วยที่สูงมากเมื่อเทียบกับผลผลิตที่ได้ รวมถึงเกษตรกรยังขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพจึงต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำมาลงทุนทำให้เกิดหนี้สิน อีกทั้งทางด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่งผลให้เกษตรกรเกิดภาวะขาดทุนรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย



ช่วงเวลาแห่งการซักถามถึงแนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร



คุณลุงคนเก่ง

มีหนี้สินเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาทั้งหมดเหล่านี้ต้องรีบเร่งช่วยกันแก้ไข


ผู้เขียนประทับใจลุงท่านหนึ่งซึ่งท่านได้วิเคราะห์สาเหตุของความยากจนของชาวนาว่า ยิ่งทำยิ่งจน ยิ่งขยันก็ยิ่งจน คุณลุงได้เล่าให้ฟังว่าในสมัยลุงเป็นหนุ่มๆ ลุงไม่รู้จักปุ๋ยเคมี ไม่เคยใช้เลย การปลูกข้าว ปลูกผัก ไม่มีการดูแลเอาใจใส่อะไรมากมาย เพียงแค่คอยดูแลถอนวัชพืช ถอนหญ้าอย่างเดียว ภายหลัง มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งเข้ามาแนะนำให้ปลูกข้าวพันธุ์หนึ่ง บอกว่าจะได้ผลผลิตไร่ละเกวียน

แค่นั้นแหละ ชาวนาเริ่มเป็นโรคตาโปน ทั้งการทำนาแบบเดิมมาทำนาข้าวพันธุ์ใหม่ เริ่มมีการใช้ปุ๋ยเคมี ใช้ยาฆ่าแมลงต่างๆ เกิดเป็นต้นตอที่เพิ่มสูงขึ้น ลุงจึงได้แต่งกลอนขึ้นมาว่า **“ทำนาปลั่งมีแต่ซังกับหนี่ ทำนาปีมีแต่หนี่กับซัง ปุ๋ยก็**

หลังจากที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลกันทำให้ทราบปัญหาและช่องทางการแก้ไขปัญหาของสมาชิกกองทุนฟื้นฟูฯ โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์จะช่วยเป็นพี่เลี้ยงในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้

เห็นถึงแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาหนี้สินเบื้องต้นโดยการหารายได้เสริม เปลี่ยนวิธีการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ทำปุ๋ยชีวภาพใช้เอง ซึ่งจะเป็นการร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่ม มีเป้าหมายหลักในการร่วมมือกันลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ โดยมีปฏิญญาบ้านคลองใหญ่ร่วมกัน คือ จะรวมพลังมุ่งมั่นใช้ปัญญาแก้ปัญหาหนี้สิน เพื่อรุ่นลูกรุ่นหลานอยู่อย่างยั่งยืน โดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การร่วมมือกันฟื้นฟูอาชีพ การรวมกลุ่มรักษาทรัพย์สินในพื้นที่ มีการวางภารกิจหลักร่วมกันดังนี้

- 1) ล้างจะออมทรัพย์วันละ 1 บาท
- 2) ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- 3) แก้ปัญหาหนี้สิน
- 4) โครงการเลี้ยงโค
- 5) การมีศูนย์เรียนรู้ มีแปดทดลองการปลูกพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์

พอถึงเวลาที่เที่ยงกว่าๆ พวกเขาที่ร่วมในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ก็ได้กลิ่นหอมของอาหารลอยตามลมมาแตะจมูก หลายๆ คนก็หันซ้ายหันขวาเห็นกลุ่มแม่บ้านหลายๆ คนที่กำลังจัดเตรียมอาหารกลางวันไว้ให้แก่ผู้ร่วมประชุม ทราบในภายหลังการประชุมประจำเดือนทุกครั้งของกองทุนฟื้นฟูฯ สมาชิกมีข้อตกลงว่าต้องร่วมรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน โดยแต่ละคนจะนำ หมู เห็ด เป็ด ไก่ ผัก มารวมกัน และล้อมวงทำกินกันอย่างเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความสามัคคี และยังช่วยต่อเวลาเรียนรู้กันได้จนถึงบ่ายแก่ๆ ทุกครั้งไป นี่แหละ คือวิธีการรวมพลังขึ้นต้นที่จะกอบกู้ฐานะและแก้ไขปัญหาหนี้สินของชาวบ้านคลองใหญ่ 



ชาวบ้านคลองใหญ่นำอาหารมาปรุง และรับประทานอาหารกลางวันร่วมกันทุกครั้งที่มีการประชุม

ขึ้นราคา ค่ายารักก็แพงตามหลัง ชาวนา ก็บ่นว่าแยะ ส่วนไอ้พวกเจ้าแกบอ ก่าไรดีจิง ชาวนาเป็นข้าของชาติ หมดโอกาสและวาสนา”

แก่กลุ่มองค์กรเกษตรกรบ้านคลองใหญ่ และให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทางกลุ่มองค์กรเกษตรกรบ้านคลองใหญ่ได้ร่วมกันแสดงความคิด